

Mitä karjalaiset toivat Tuusulaan?

Meeri Tuokko-Mansikka, Pirkko Sunikka (o.s. Ikonen), Anneli Packalen (o.s. Sipiläinen)

Yhteensä Tuusulan alueelle tuli siirtolaisia 41:stä menetetyn alueen kunnasta, yhteensä 4205 henkeä, joista pääosa jäi asumaan nykyisten Tuusulan ja Järvenpään alueille. Terijokelaisia heistä oli lähes 1700.

Terijoen kunnantoimisto siirtyi Järvenpäähän ja toimi Järvenpäässä Kauppayhtiön talossa sotien aikana. Myös Terijoen Luterilainen seurakunta toimi Järvenpään Seurakuntatalossa ja kirkkoherran virasto nyt jo hävitetyssä Terijoelta tuodussa apteekkari Kajanderin huvilassa. Terijoen kunta lakkautettiin 1945 ja seurakunnan lakkauttamisjuhlat vietettiin 1949 Seurakuntatalossa.

Karjalan Kannakselta tuli myös Kyyrölästä ja Terijoelta evakkoina pääosin venäläisperäisiä ortodoksiuskontoa tunnustavia Suomen kansalaisia lähes 400 henkilöä. He rakensivat Järvenpäähän pienelle tontille Kartanontien varteen ensimmäisen ortodoksikirkon, joka vihittiin käyttöön 14.3.1948. Terijoen ortodoksis seurakunta lakkautettiin 1950 ja heidän Järvenpään rukoushuoneensa ja sen jäsenet liitettiin osaksi Helsingin ortodoksis seurakuntaa. Myöhemmin on Järvenpäähän rakennettu 1980 valmistunut uusi ortodoksikirkko.

Suomen valtio myi huutokaupalla Kannaksella vapaussodan jälkeen venäläisten omistamat rakennukset, joille ei määrääikaan `mennessä löytynyt omistajaa. Huutokaupassa saatuja varoja hoitamaan perustettiin Viipurin läänin ulkomaalaisen omaisuuden hoitokunta. Osa myydyistä rakennuksista, yhteensä 420 hirsihuvilaa purettiin ja kuljetettiin Järvenpään ja Keravan rautatieasemille ja pystytettiin eri puolille Uudenmaan kuntia.

Järvenpään yhteiskoulun Nahkalinna oli yksi näistä Karjalasta tuoduista rakennuksista ja tuli vuosien mittaan tutuksi sadoille koululaisille.

Karjalaiset ovat välittömiä ja avoimia. He olivat tottuneet kansainvälisyyteen entisillä kotipaikoillaan. 1940 luvun alussa Järvenpään torilla puhuttiin suomen kielen lisäksi venäjää, ranskaa, saksaa ja tataarien kieltä.

Välittömyys oli sinuttelua, naapurissa pistäytymistä kutsumatta. Lapsen syntymän jälkeen vietiin rotinarinkeli ja hautajaistaloon tehtiin myös rinkelit ja kakut. Vieraanvaraisuus kuuluu karjalaisille arkisessa elämässä luonnollisena asiana.

Torikauppa

Kivennavan Raivolasta kotoisin oleva Aapro Tuokko aloitti Järvenpäässä kalojen myynnin asemanmäessä pukkipyödyltä. Hän tilasi kalat Helsingistä Etelän Kalanimisestä tukkukaupasta. Myytävät kalat tulivat junalla Järvenpään asemalle Ajanmittaan hän siirsi mäen alla olevaan pieneen kioskiin kalan myynnin. Kauppias Vihtori Lehtosen esityksestä Tuokko alkoi tarjota kaloja paikallisille oppilaitoksille ja tehtaiden ruokaloille ja loi pitkäaikaiset asiakassuhteet. Rouva Kittelä oli myös kalakauppias Tuokolle hyvä neuvoja asiakkaiden löytämiseksi.

Vanha tori, mikä sijaitsi aallopin, vanhan palokunnan ja postin välissä, eli nykyisen Postikadun ja Alankotien kulmassa oli Tuokon seuraava myyntipaikka. Hän sai rakentaa sinne kioskimyymälän minkä katon rajassa luki, A.TUOKKO, KALA JA VIHANNES.

Torikauppias Tuokko olin tuon torin ensimmäinen torivalvoja. Hän tarkasti mm. toriluvat.

Torikauppias Arvo Teikari Koivistolta oli seuraava vakituisen luvan saanut myyjä. Teikari oli vauhdikas myyjä. Hän mainosti äänekkäästi myytäviä tuotteitaan, OSTAKAA HAILII, OSTAKAA TUORETTA HAILII, HYVÄT IHMISET.

Seuraavaksi tulivat karjalaiset Eeva ja Toivo Kupiainen. He lisäsivät torin myyntituotteita vihanneksilla, kukilla ja hedelmillä. Lopin pariskunta oli työteliäitä tuotteiden kasvattajia ja myyjiä. Heillä oli uudella kotipaikallaan Kytötien varrella kaunis puutarha-alue.

Torin säännöissä oli määrätty, ettei siellä saanut myydä kuin itse kasvatettuja tuotteita. Edellä mainittu säännös vain itse kasvatettujen tuotteiden myynnistä poistettiin melko pian. Satunnaiset myyjät saivat olla myymässä, mikäli heillä oli voimassaoleva elinkeinolupa.

Talkoohenki ja naapuriapu olivat kaikille karjalaisille jälleenrakentajille ja pellonraivaajille tärkeä voimavara. Tyhjästä piti aloittaa uusi elämä.

Ainakin seuraavat kauppaliikkeet ja yritykset olivat karjalaisten perustamia Tuusulassa.

Sekatavarakaupat

Tynkkysen sekatavarakauppa	Keskustassa
Uudenmaan Talouskauppa	Puistotiellä
Anttosen sekatavarakauppa	Kinnarissa
Palkiston sekatavarakauppa	Sipoontiellä
Jalmari Pimiän sekatavarakauppa	Teriojalla
Kuismasen sekatavarakauppa	Kytötiellä
Filemon Pessin sekatavarakauppa	Loutissa
Kantasen sekatavarakauppa	Vanhankyläntiellä
Ruotasen sekatavarakauppa	Haarajoella
T:mi Leo Toivonen	Saunakallio
Borodulinin sekatavarakauppa	Sipoontiellä
Häsän sekatavarakauppa	keskustassa

Muut kauppaliikkeet

Veikkolaisen kelloliike	keskustassa
Särösuon kelloliike	keskustassa
Viipurin huonekaluliike	Mannilantiellä
Tekstiilinurkka	Postikadulla
Maria Vesterisen makeismyymälä	keskustassa
Asuste Baari	keskustassa
Kyllikki Inkisen kemikaalimyymälä	keskustassa
Erkomaan lyhyttavara ja kutomo	keskustassa
Kaino Kiiskilän leninkiliike	keskustassa
Elina Arasvuon käsityö ja lyhyttavara	keskustassa
E. Rätyn kauppa ja -matkahuolto	keskustassa

Safiullan kangaskauppa
Reimanin makeiskioski

keskustassa
keskustassa

Puutarhat

Borisoffin Puutarha
Hällströmin puutarha
Pajun Puutarha
Einin puutarha
Leena ja Jussi Eklund
T:mi Martti Jääskeläinen
Mickelssonin puutarha (lisäys 02/2007)

Teollisuus ja muut

Viipurin lakki ja käsine
Viipurin karamellitehdas
Kannaksen kotelo
Antrean kutomo
Suksi- ja Puutyö Suokas
Kyrölän kenkä
Erosen Leipomo
Lemettisen Leipomo
Lämpömiehet Oy
Koposen lelutehdas
Pesosen Autohuolto
Tele-Merkki
T:mi E. Tujula
Kiiskilän Sementtivalimo
Järvenpään Sisustus oy
Niukkasen Mylly, Hyrylässä
Puusepäntiike M Vainikka
Häkkisen Autokoulu
Hovi-Kuva
Hovipalvelu
Filmilinna/Elvi Simonen
Susi kioski
Heikki Tuokon autokorjaamo
Kutomo Eila Kantovirta
Eero Kohon pyöräkorjaamo

Halkokauppiat

Kohosen halkokauppa
Rikhard Hintzellin halkokauppa

Järvenpään aseman "plaanilla" oli ajureita. Heistä karjalaisia olivat ainakin
Paju,
Solojeff,
Asikainen,
Kaartinen ja
Ruti.

Taksissa olivat

Rudolf Hintzellin,
Arnold Hinzellin ja
Benhard Erkomaan taksit.

Kuorma-autoilijoita olivat

Paavo ja Boris Ushanoff, jotka molemmat muuttivat nimensä myöhemmin Usvolaksi
sekä
Aleksi Luukkonen,
Eino Kantanen,
Ville Fokin ja
Eero Ranki sekä
Vihtori Savolainen,
Urho Savolainen ja
Oskari Paasonen.

Nämä yritteliäät karjalaiset toivat uutta toimeliaisuutta vahvasti maatalousvaltaiseen Tuusulaan ja täydensivät maanhankintalain mukaan muodostettujen pientilojen ja pika- asutustilojen uusien asukkaiden sijoittumista uudelle kotiseudulle.

Yllä oleva artikkeli on laadittu Järvenpään Karjala Seura ry:n (perustettiin nimellä Tuusulan Karjalaiset ry) toimesta. Järvenpään Karjala Seura ottaa mielellään vastaan tietoja mahdollisista pois jääneistä karjalaisista yrittäjistä.